

Кербұлақ ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеу қағидаларын бекіту туралы

Жетісу облысы Кербұлақ ауданы әкімдігінің 2024 жылғы 5 шілдедегі № 202 шешімі

"Қазақстан Республикасының жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасының Заңының 31- бабына, Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексінің 365-бабы 3-тармағының 2) тармақшасына, 4-тармағының 2) тармақшасына, 6-тармақшасына сәйкес, экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 1 қыркүйектегі №347 бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 24212 болып тіркелген) сәйкес Кербұлақ ауданының әкімдігі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Кербұлақ ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеу қағидасы бекітілсін.

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Аудан әкімі

Қ.Есболатов

Кербұлақ ауданы әкімдігінің 2024
жылдың "05" шілдесіндегі №202
қаулысымен бекітілген

Кербұлақ ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеу Қағидалары

КІРІСПЕ

Бұл жұмысының мақсаты Жетісу облысы Кербұлақ ауданының қатты тұрмыстық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдірудің ғылыми негіздемесі болып табылады.

1 Тарауда Жетісу облысы Кербұлақ ауданының табиғи-климаттық және әлеуметтік-экономикалық жағдайына қысқаша сипаттама берілген.

2 Тарауда қатты тұрмыстық қалдықтардың пайда болуы мен жинақталу нормаларын анықтау әдістемесі берілді.

3-Тарауда алынған қатты тұрмыстық қалдықтардың массасын және көлемін анықтау үшін зерттелетін және өлшенетін учаскелер мен объектілерді таңдау үшін негіздеме берілді. Қатты тұрмыстық қалдықтардың жиналуын қалыптастыру жылдамдығына арналған зерттеу, сондай-ақ шаруашылық жүргізуші субъектілер қызметінің (қыс, көктем, жаз және күз мезгілі) нәтижесі сипатталды,

4 және 5 Тарауларда жүргізілген зерттеулердің нәтижелері мен түйіні берілді.

1 Тарау. ТАБИҒИ-КЛИМАТТЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ҚЫСҚАША СИПАТТАМАСЫ

1.1 Жалпы мәліметтер

Кербұлақ ауданы Қазақстанның Жетісу облысындағы әкімшілік бірлік әкімшілік орталығы Сарыөзек ауылы.

Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесі Төралқасының Жарлығымен-VIII жыл желтоқсанында Талдықорған облысының Кербұлақ ауданы құрылды, орталығы Сарыөзек қалалық үлгідегі кентте орналасқан.

1997 жылы аудан Алматы облысының құрамына, таратылған Гвардей ауданының аумағы ауданға қосылды.

Оңтүстік-батыс бөлігін қоспағанда, жер бедері таулы. Облыста Алтынемел, Малайсары, Шулақтау тау жоталары орналасқан. Ірі өзендері – Іле, Биже, Көксу. Облыстың оңтүстік бөлігіне Қапшағай су қоймасы кіреді. Климаты континенттік. Қаңтардың орташа температурасы $-10-15^{\circ}\text{C}$, шілдеде $22-24^{\circ}\text{C}$. Жауын-шашынның жылдық мөлшері батыс бөлігінде 150-200 мм, солтүстік-шығыста 650-800 мм. Топырақтары тау қара топырақты, тау каштанды, құмды. Жусан, бетеге, квиноа, шалғынды, сексеуіл, жабайы алма ағаштары өседі. Оларда қасқыр, түлкі, қоян, борсық, суыр, тау ешкі, құлан, үйректер мен қырғауылдар мекендейді.

Тереңдікте алтын, күміс, цеолит, шунгит, алуנית, түсті металл рудалары, табиғи құрылыс материалдарының қоры барланған.

2-ТАРАУ ҚАТТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ ТҮЗІЛУ ЖӘНЕ ЖИНАҚТАЛУ НОРМАЛАРЫН АНЫҚТАУ ӘДІСТЕМЕСІ

2.1 Қатты тұрмыстық қалдықтардың жинақталу нормаларын анықтау әдістемесінің негіздері

Тұрғындар тіршілігінің нәтижесінде тұрмыстық жағдайда қолданыста түзілетін қалдықтарға:

1) үй шаруашылығындағы тұрмыстық жағдайда, қағаз және картон, шыны, металдар, пластмассалар, органикалық қалдықтар, ағаш, тоқыма бұйымдары, қаптапалар, пайдаланылған электр және электрондық жабдықтар, батареялар мен аккумуляторлар және олармен шектелмеген басқа да аралас қалдықтар мен бірақ олармен шектелмей бөлек жиналған қалдықтар;

2) егер мұндай қалдықтар табиғаты мен құрамы бойынша тұрмыстық қалдықтарға ұқсас болса, аралас қалдықтар және басқа көздерден бөлек жиналған қалдықтар жатады

Коммуналдық қалдықтарға өндірістің, ауыл шаруашылығының, орман шаруашылығының, балық шаруашылығының, септиктер мен кәріз жүйелерінің қалдықтары, сондай-ақ кәріздік тазарту қондырғыларының қалдықтары, соның ішінде кәріз шламы, пайдаланылмаған көліктер немесе құрылыс қалдықтары кірмейді

"Коммуналдық қалдықтардың жинақталуының нормаларын анықтау" тақырыбы бойынша жұмысты орындау кезінде келесі іргелі құжаттар басшылыққа алынды:

- Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы №400 -VI ҚР Кодексі.

"Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі";

- Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы №577 Жарлығы Қазақстан Республикасының "жасыл экономикаға" көшу тұжырымдамасы;

- "Қатты тұрмыстық қалдықтарды басқару жүйесін жаңғыртудың 2014–2050 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 9 маусымдағы №634 қаулысы;

- Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 1 қыркүйектегі №347 бұйрығы;

- Тұрмыстық қатты заттарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және кәдеге жарату бойынша халыққа тарифті есептеу әдістемесін бекіту туралы Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14 қыркүйектегі №377 бұйрығы.

2.2 Негізгі көрсеткіштер

Қалдықтардың жинақталу нормасын анықтау кезіндегі негізгі көрсеткіштерге масса, көлем, орташа тығыздық пен тәуліктік және маусымдық біркелкі емес жинақталу коэффициенті жатады.

Қатты тұрмыстық қалдықтардың жинақталу нормасы берілген елді мекендегі тұрғын үйлер және қоғамдық мақсаттағы мекемелер мен кәсіпорындар (білім беру, денсаулық сақтау, әкімшілік органдар, қоғамдық тамақтану, сауда, мәдени-тұрмыстық мақсаттағы және т.б.) үшін бөлек тағайындалады.

Қалдықтардың жинақталу нормаларын уақыт бірлігіндегі (күн, жыл) масса (кг) немесе көлем (л, м³) бірліктерімен анықтайды:

-тұрғын үйлер бойынша – бір адамға есептегенде;

-әлеуметтік-тұрмыстық мақсаттағы нысандар бойынша (емханалар, қонақ үйлер, кинотеатрлар және т.б. – бір орынға есептегенде;

-сауда және қойма орындары бойынша – 1 м² сауда алаңына есептегенде және т.б.

Қатты тұрмыстық қалдықтардың жинақталу нормалары ғимарат құрылысының түріне және жабдықталу деңгейіне (жылыту жүйесі, газификация, су құбыры, канализация және қоқыс құбыры) байланысты тағайындалады.

Қатты тұрмыстық қалдықтардың жинақталу нормаларын анықтау жабдықталу деңгейі әр түрлі ғимараттар үшін бөлек жүргізіледі. Табиғи өлшеулер жүргізу үшін арендаторлары жоқ екі типті тұрғын үйлер алынады:

-су құбыры, канализациясы, газы бар, орталықтан жылытылатын, қоқыс құбырымен жабдықталған жайлы үй ғимараттары;

-пешпен жылытылатын, су құбыры мен канализациясы жоқ жабдықталмаған үйлер.

Өлшеулер жүргізудің алдында таңдап алынған нысандарға коммуналдық құжаттар жасалады, оларда берілген тұрғын үйдегі тұрғындардың саны, орындардың саны (қоғамдық мақсаттағы нысандар үшін), ғимараттың жабдықталу дәрежесі, аула территориясының ауданы, оның ішінде қатты жамылғысы бар және көгалдандырылған аудандар келтіріледі.

2.3 Учаскелерді таңдап алу

Тұрғындардан түзілетін қалдықтардың нақты жинақталуын анықтау үшін тұрғындарының саны төмендегідей болатын учаскелер бөлініп алынады:

-халқының саны 300 мыңға дейінгі қалаларда жабдықталудың әрбір түріне байланысты тұрғындардың жалпы санының 2%-ын қамтитын учаскелер алынады;

-тұрғындарының саны 300-500 мың адам болатын қалаларда - 1%;

-тұрғындарының саны 500 мыңнан астам адам болатын қалаларда – 0,5% (оның ішінде жабдықталмаған сектор бойынша кемінде 500 адам).

Өлшеуді бастамас бұрын контейнердегі қалдықтарды коммуналдық қалдықтарды жинайтын және шығаратын ұйым тегістейді және қалдықтардың көлемін өлшеуіш сызғыш арқылы анықтайды.

Жинақталған қалдықтардың массасын толтырылған ыдыстарды өлшеп, одан кейін бос ыдыстың массасын алып тастау арқылы коммуналдық қалдықтарды жинайтын және шығаратын ұйым анықтайды

Арнайы техниканың (қоқыс шығаратын көліктің) шанағы бір ауданның түзілген және жинақталған коммуналдық қалдықтарының жалпы көлемімен толық толтырылған және басқа аумақтардан әрі қарай тиеу мүмкін болмаған кезде, қалдықтардың массасын тиелген және қоқыс шығаратын жүк таразысындағы бос көліктерді өлшеу арқылы анықтауға рұқсат етіледі.

Қалдықтардың жинақталуын анықтаған кезде сиымдылығы бірдей стандартты контейнерлерді қолданылады. Қалдықтарды толық есепке алу және біркелкі емес түзілу мен жинақталу коэффициентін анықтау үшін қосымша контейнерлерді орнату көзделеді, оларды орнату қажеттілігі және олардың саны таңдалған аумақтарды зерттеу кезінде көрсетіледі.

Өлшеулерді бастағанға дейін барлық контейнерлер толық былайша тазалануы тиіс:

1)күн сайынғы жинауларда – өлшемдер басталғанға дейін бір тәулік бұрын;

2)кесте бойынша күн сайыннан азырақ жинауда – кесте бойынша өлшеулер жасалатын апта алдында соңғы күнінде.

2.4 Қалдықтардың салмағы мен көлемін анықтау

Жинақталған қалдықтардың массасын толтырылған ыдыстарды өлшеп, одан кейін бос ыдыстың массасын алып тастау арқылы коммуналдық қалдықтарды жинайтын және шығаратын ұйым анықтайды

Арнайы техниканың (қоқыс шығаратын көліктің) шанағы бір ауданның түзілген және жинақталған коммуналдық қалдықтарының жалпы көлемімен толық толтырылған

және басқа аумақтардан әрі қарай тиеу мүмкін болмаған кезде, қалдықтардың массасын тиелген және қоқыс шығаратын жүк таразысындағы бос көліктерді өлшеу арқылы анықтауға рұқсат етіледі.

Түзілген және жинақталған коммуналдық қалдықтардың массасы мен көлемі туралы мәліметтерді жергілікті атқарушы орган Қағидаларға сәйкес нысан бойынша бастапқы есепке алу нысанына сәйкес, 3-қосымшаға енгізеді.

Бастапқы материалдарды өндегеннен кейін өлшеулер бойынша әрбір объектінің алынған деректері (салмағы, көлемі) апта күндері бойынша жинақталады және жергілікті атқарушы органмен коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының жиынтық маусымдық есебіне Қағидаға сәйкес нысанда 4-қосымшаға енгізіледі.

Маусымдық өлшемдер жүргізілгеннен кейін жергілікті атқарушы орган Қағидаларға сәйкес 5-қосымша нысаны бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының жиынтық жылдық есебіне мәліметтерді (салмағы, көлемі) енгізеді.

Қалдықтарды жинау және мөлшерін өлшеу кезінде әр түрлі мақсаттағы нысандардың қалдықтарының араласпауын қадағалау қажет.

2.5 Қатты тұрмыстық қалдықтардың түзілу нормасын есептеу әдістемесі

Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеу былайша жүргізіледі:

1) бір тәулікте объектіде коммуналдық қалдықтарды жинақтауға арналған бір контейнерде түзілген және жинақталған қалдықтардың көлемін анықтау ($V_{\text{конт.}}$, м³):

$$V_{\text{конт}} = h * S$$

мұндағы h - контейнердің түбінен бастап жинақталған коммуналдық қалдықтардың жоғарғы нүктесіне дейінгі биіктік, м;

S - контейнер түбінің алаңы, м²;

2) контейнерлік алаңда коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының жалпы көлемін анықтау ($V_{\text{тәу}}$, м³), егер контейнерлік алаңда коммуналдық қалдықтарды жинақтауға арналған контейнерлердің саны бірден артық болса:

$$V_{\text{тәу}} = V_{\text{конт1}} + V_{\text{конт2}} + V_{\text{конт3}} \dots$$

мұндағы $V_{\text{конт1}}$, $V_{\text{конт2}}$, $V_{\text{конт3}}$ - контейнерлік алаңда орналасқан әрбір контейнер бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының тәуліктік көлемі. Есептеу контейнерлік алаңда орналасқан контейнердің санына байланысты жүргізіледі;

3) коммуналдық қалдықтарды жинақтауға арналған контейнерде жинақталған коммуналдық қалдықтардың тәуліктік массасын анықтау ($m_{\text{конт.}}$, кг) мынадай формула бойынша жүргізіледі:

$$m_{\text{конт}} = m_3 - m_{\text{п}}$$

мұндағы m_3 - қалдықтар тиелген контейнердің массасы, кг; $m_{\text{п}}$ - қалдықтардан бос контейнердің массасы, кг;

4) объектіде түзілген коммуналдық қалдықтардың тәуліктік массасын анықтау (мтәу, кг) мынадай формула бойынша жүргізіледі:

$$m_{тәу} = m_{конт1} + m_{конт2} + m_{конт3} \dots$$

мұндағы $m_{конт1}$, $m_{конт2}$, $m_{конт3}$ - контейнерлік алаңда орналасқан әрбір контейнер бойынша коммуналдық қалдықтардың тәуліктік массасы. Есептеу контейнерлік алаңда орналасқан контейнерлердің санына байланысты жүргізіледі;

5) жинақталу нормалары жылдың маусымдары бойынша анықталады.

Өлшеу қызмет көрсету кестесіне сәйкес контейнерлік алаңнан қалдықтарды шығарғанға дейін тәуліктің бір мезгілінде жеті күн бойы (үзіліссіз) жүргізіледі.

Өлшеу жүргізу мерзімдері: қыста - желтоқсан/қаңтар; көктемде - сәуір/мамыр; жазда - маусым/шілде; күзде - қыркүйек/қазан.

Маусымдық кезең ішінде объектіде түзілген коммуналдық қалдықтардың көлемін анықтау ($V_{маус}$, м³) мынадай формула бойынша жүргізіледі:

$$V_{маус} = V_{тәу1} + V_{тәу2} + \dots + V_{тәу7}$$

мұндағы $V_{тәу1}$, $V_{тәу2}$ - белгілі бір маусымда әр тәулік ішінде объектіде пайда болған коммуналдық қалдықтардың көлемі;

б) маусымдық кезең ішінде объектіде пайда болған коммуналдық қалдықтардың көлемін анықтау ($m_{маус}$, кг) мынадай формула бойынша жүргізіледі:

$$m_{маус} = m_{тәу1} + m_{тәу2} + \dots + m_{тәу7}$$

мұндағы $m_{тәу1}$, $m_{тәу2}$ - белгілі бір маусымда тәулік ішінде объектідегі коммуналдық қалдықтардың массасы;

7) объектіде коммуналдық қалдықтардың түзілу көздерінің санынан коммуналдық қалдықтардың орташа маусымдық нормасын анықтау мынадай формула бойынша жүргізіледі:

көлемі бойынша ($V_{тм}$, м³):

$$V_{тм} = V_{маус} / (n \cdot a)$$

массасы бойынша ($m_{тм}$, кг):

$$m_{тм} = m_{маус} / (n \cdot a)$$

мұндағы n - маусымдық кезең ішінде бақылау тәулігінің саны; a - есептік бірліктің саны.

8) объектіде есептік бірлікке коммуналдық қалдықтардың тәуліктік орташа жылдық нормасын анықтау мынадай формула бойынша жүргізіледі:

көлемі бойынша ($V_{том}$, м³):

$$V_{том} = (V_{к1тм} + V_{к2тм} + V_{ж1тм} + V_{кү1тм}) / n \quad (2.9),$$

$$m_{том} = (m_{к1тм} + m_{к2тм} + m_{ж1тм} + m_{кү1тм}) / n \quad (2.10),$$

мұндағы жоғарғы индекстер "к", "ж", "кү" - қыста - "к", көктемде - "ж", жазда - "кү", күзде "кү" - есептік бірлікте тиісінше қалдықтар пайда болуының тәуліктік орташа маусымдық нормативтерін білдіреді;

n - қалдықтар пайда болған маусымның саны ($n=4$).

9)Объектіде есептік бірлікте коммуналдық қалдықтардың пайда болуымен жинақталуының жылдық нормасын анықтау мынадай формула бойынша жүргізіледі:

көлемі бойынша ($V_{ж}$, м³) $V_{ж} = V_{тож} \times n_k$ (2.11), массасы бойынша ($m_{ж}$, кг):

$m_{ж} = m_{тож} \times n_k$ (2.12),

мұндағы n_k - жылдағы күннің саны.

Қосымша коммуналдық қалдықтардың орташа тығыздығын анықтау, коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының маусымдық және тәуліктік біртекті емес коэффициентін анықтау мақсатында қосымша мынадай есеп жүргізіледі:

1)коммуналдық қалдықтардың орташа тығыздығын анықтау (орт, кг/м³) мынадай формула бойынша жүргізіледі:

$$\text{орт} = m/V,$$

мұндағы m және V - есептік бірлікте тиісінше массасы мен көлемі бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының жылдық немесе орташа маусымдық нормативтері;

2)коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының маусымдық біртекті емес коэффициентін (k_n) анықтау мынадай формула бойынша жүргізіледі:

көлемі бойынша: $k_n = V_{сс}/V_{г}$

массасы бойынша: $k_n = m_{сс}/m_{г}$

3)коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының тәуліктік маусымдық біртекті емес коэффициентін анықтау мынадай формула бойынша жүргізіледі:

көлемі бойынша:

$$K_{мбе} = V_{\max \text{тәу.}}/V_{\text{ом}}$$

мұндағы $V_{\max \text{тәу.}}$ - маусымда объектідегі коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының ең жоғарғы тәуліктік көлемі, м³

массасы бойынша: $k_{сн} = m_{\max \text{тәу.}}/m_{\text{ом}}$

мұндағы $m_{\max \text{тәу.}}$ - маусымда объектідегі коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының ең жоғарғы тәуліктік массасы, кг.

Нақты және есептік жылдық көлемді салыстыру үшін коммуналдық қалдықтардың пайда болуы мен жинақталуының есептік бірлікте белгіленген жылдық нормативтері есептік бірліктің санына көбейтіледі. Осылайша алынған коммуналдық қалдықтардың түзілуінің есептік жылдық көлемінің айырмасы олардың дәл сол объектіде бір жыл ішінде нақты жинақталуының бес пайызынан аспауға тиіс. Есепті және нақты деректерде бес пайыздан артық айырма болған жағдайда коммуналдық қалдықтардың түзілуінің сараланған нормативтері олар түзілетін негізгі объектілер бойынша талап етілген қателіктермен нәтижеге шыққанға дейін түзетіледі.

3. ҚАТТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ ПАЙДА БОЛУ НОРМАЛАР ЫН АНЫҚТАУҒА АРНАЛҒАН ЗЕРТТЕУ ЖҮРГІЗУ

3.1 Учаскелерді және зерттеу нысандарын таңдау

Абаттандырылған және абаттандырылмаған сектор. Жетісу облысы Кербұлақ ауданы Сарыөзек а. (халық саны 300 мың адамға дейін) халықтардан жинақталған қалдықтардың нақты көлемін анықтау мақсатында тұрғылықты учаскелер бөлінді.

Тұрмыстық қатты қалдықтарды нақты өлшеуге бөлінген үйлердің тізімі 3.1.1. кестеде көрсетілді.

3.1.1-таблица – Тұрмыстық қатты қалдықтардың жинақталу нормаларын анықтауға арналған нысандардың тізімі

№	Нысанның атауы	Есеп айырысу өлшемі	Әкімшілік аудан	Нысанның мекен-жайы
1	Жайлы үйлер	1 тұрғын	Кербұлақ ауданы	Момышұлы,7, н/с Рысқұлов, 33, Сарыөзек
2	Жайлы емес үйлер	1 тұрғын	Кербұлақ ауданы	. Момышұлы, 30, 32, Сарыөзек

Шаруашылық субъектілері. Арал ауданының қоғамдық маңызы бар мекемелері мен кәсіпорындарының (білім беру, денсаулық сақтау, әкімшілік органдар, қоғамдық тамақтану, сауда, мәдени-тұрмыстық) жұмыстары нәтижесінде жинақталған ҚТҚ нормасын анықтау үшін 3.1.2. кестеде көрсетілген объектілер таңдалып алынды.

Учаскелерді таңдауда мына критерийлер ескерілді:

- Шағын және орта бизнес субъектілері
- Әртүрлі басқа объектілердің (мүмкіндігіне қарай) қалдықтары араласып кетпеуі үшін өздерінің жеке контейнер алаңы бар шаруашылық субъектілері;

Өлшем жасау үшін Кербұлақ ауданына көбірек қатысты тұрмыстық-мәдени объектілер таңдалып алынды

3.1.2 Кесте – Кербұлақ ауданының ТҚҚ нормасын есептеу үшін алынған объектілер тізімі

№	Коммуналдық қалдықтар жинақталатын объектілер	Есептік бірлік	Нысанның мекен-жайы
1	2	3	4
1.	Қонақ үйлер, санаторийлер, демалыс үйлері	1 орын	Гостиница Нур, Момышұлы, 19/2
2.	Балабақшалар, бөбекжай және басқа да мектепке дейінгі мекемелер	1 орын	Мирас, с.Сарыөзек, ул. Бейбетшилик, 15
3.	Мекемелер, ұйымдар, офистер, кеңселер, банктер, байланыс бөлімшелері	1 қызметкер	Акимат Кербулакского района, с.Сарыөзек, Момышұлы, 10
4.	Емханалар, медициналық орталықтар	1 келіп кету	с. Сарыөзек, Кербулакская районная поликлиника, ул. Асфендияров, 1

5.	Ауруханалар, өзге де емдеу-сауықтыру мекемелері	1 төсек- орын	с. Сарыозек, Кербулакская районная больница, ул. Асфендияров, 1
6.	Мектептер және өзге де оқу орындары	1 оқушы	с. Сарыозек, Школа им. Конаева, ул.Маметова, 8
7.	Мейрамханалар, дәмханалар, басқада көңіл көтеретін ғимараттар және қоғамдық тамақтану мекемелері	1 отыратын орын	с. Сарыозек, MAX FOOD, ул.Маметова уг.Момышулы
8.	Театрлар, кинотеатрлар, концерт залдары, түнгі клубтар, ойынханалар, ойын автоматтарының залы, интернет-кафелер, компьютерлік клубтар	1 отыратын орын	с. Сарыозек, Компьютерный клуб, ул.Момышулы, б/н
9.	Мұражайлар, көрмелер	Жалпы алаңы 1 м2	с. Сарыозек, Дом культуры, Момышулы, 25
10.	Стадиондар, спорт алаңдары	Жоба бойынша 1 орын	с. Сарыозек, Центральный стадион, ул. Момышулы, б/н
11.	Спорт, би және ойын залдары	Жалпы алаңы 1 м2	с. Сарыозек, Спортивная школа, ул.Момышулы, б/н
12.	Азық-түлік, өнеркәсіптік тауар дүкендері, супермаркеттер	сауда алаңы 1 м2	с. Сарыозек, Мухит, ул. Момышулы, 17А
13.	Машиналардан сату	сауда орнының 1 м2	с. Сарыозек, ул.Мадобекулы, б/н
14.	Базарлар, сауда павильондары, дүңгіршектер, сөрелер	Сауда алаңы 1 м2	с. Сарыозек, Базар
15.	Өнеркәсіптік, азық-түлік тауарларының көтерме базалары, қоймалары	Жалпы алаңы 1 м2	-
16.	Тұрмыстық қызмет корсету	Жалпы	-
		үйі: халыққа қызмет көрсету алаңы 1 м2	
17.	Вокзалдар, автовокзалдар, әуежайлар	Жалпы алаңы 1 м2	Ст. Сарыозек
18.	Жағажайлар, жолдардан көше сметалары	Жалпы алаңы 1 м2	-
19.	Дәріханалар	Сауда алаңы 1 м2	с. Сарыозек, Аптека, ул. Молдағалиева, 37А
20.		1 машина- орын	с. Сарыозек, А 3 С,

	Автотұрақтар, автомобильді жуу орындары, АЖС		ул. Жибек жолы, 2
21.	Автомобиль шеберханалары	1 жұмысшы	с. Сарыозек, СТО, ул. Момышулы, 30
22.	Гараж кооперативтері, гараждар, паркингтер	1 гаражға	-
23.	Шаштараздар, косметикалық салондар	1 жұмыс орны	с. Сарыозек, Салон красоты, ул. Молдагалиева, 16
24.	Кір жуатын орындар, химиялық тазалау орындары, тұрмыстық техниканы жөндеу орындары, тігін ательесі	Жалпы алаңы 1 м2	с. Сарыозек, И П Талгарбаев, ул. Маметова, 3а
25.	Зергерлік, аяқ киімді, сағаттарды жөндеу шеберханалары	Жалпы алаңы 1 м2	с. Сарыозек, И П Талгарбаев, ул. Маметова, 3а
26.	Кішігірім жөндеу және қызмет көрсету орындары (кілттер жасау және сол сияқтылар.)	1 жұмыс орны	с. Сарыозек, И П Талгарбаев, ул. Маметова, 3а
27.	Моншалар, сауналар	Жалпы алаңы 1 м2	с. Сарыозек, Сауна
28.	Қала аумағында жаппай іс-шаралар ұйымдастыратын заңды, саябақ қалдықтары	1000 қатысушы	с. Сарыозек, сквер
29.	Бау-бақша кооперативтері	1 учаске	-

3.2 ҚТҚ жинақталу нормасын анықтау бойынша құрылғылық өлшемдер жүргізу

Тұрғындардың және шаруашылық жүргізу субъектілерінің қызметі нәтижесінде жинақталған ҚТҚ көлеміне 2023 жылдың кезең-кезеңдері бойынша қыс, көктем, жаз және күз мезгілдерінде талдау жасалды.

Жұмысты орындаушыларға жұмыс орнында қауіпсіздік техникасын сақтау мен өндірістік санитария бойынша алғашқы нұсқаулықтар берілді. Персонал жыл мезгіліне сәйкес келетін, шағылыстыратын кірістірулері бар (комбинезон, күртеше) жел өткізбейтін және сигналдан қорғайтын киіммен, маусымға және жұмыс жағдайына сәйкес аяқ киіммен және қорғаныс құралдарымен қамтамасыз етілді.

ТҚҚ жинақталу нормасын анықтау үшін келесі құралдар мен жабдықтар қолданылды:

- Еденге қойылатын таразы;

- рулетка;
- сандық фотокамера;
 - жыл кезеңдеріне сәйкес жарық көрсететін белгілері бар желге төзімді және дыбыстық қорғанысы бар арнайы киімдер (күрте, комбинезон) мен ақ киімдер;
- жеке қорғаныс құралдары (қолғап, респиратор және т.б.);
- алғашқы жазулар бланктері.

Стационарлық аумақтардан жинақталған ТҚҚ нормасын анықтауда стандартты металл контейнерлер пайдаланылды.

Жинақтау нормалары жыл мезгілдері бойынша анықталады. Зерттеулер бекітілген кестеге сәйкес, 7 күн бойы үзіліссіз қоқыс шығару уақытына қарамастан, тәуліктің белгілі бір уақытында қоқыс шығарылудың алдында жүргізілді.

Қоқыс нормаларын анықтауда қоқыстардың контейнерлерде жұмыс жасайтын персоналдармен тапталуы орын алған жоқ.

Осы ретпен ҚТҚ жиналуы бойынша зерттеулер, қаланың абаттандырылған және абаттандырылмаған тұрғын жай секторларының жобаланған алаңдарында жүргізілді.

ТҚҚ жиналуы бойынша зерттелген алаңдар жайлы мәліметтер 3.2.1 кестеде ұсынылды.

Таңдап алынған объектілер бойынша, өлшеу жүргізу алдында осы тұрын үй иелігіндегі тұрғындар саны, қоғамдық маңызы бар объектілер үшін орындар саны, ғимараттардың абаттандырылу деңгейі көрсетілген коммуналдық паспортын даярланды.

Зерттелінетін ҚТҚ жиналатын контейнерлер қойылған алаңдар мен осы контейнерлер бекітілген тұрғын үйлер және осы үйлердегі тұрғындар саны жайлы мәліметтер "Кербұлақ ауданының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар көлігі, автомобиль жолдары және тұрғын үй инспекциясы бөлімі" Мемлекеттік мекемесі Коммуналдық мемлекеттік мекемесімен ұсынылды.

Жұмыс басталар алдында ТҚҚ контейнерлері өлшенді. Осы өлшемдер нәтижесінде контейнерлер көлемі есептелінді. Зерттелетін контейнерлердегі қалдықтар тегістелді және өлшеу сызғышының көмегімен жиналған қалдықтың биіктігі өлшенді.

Содан кейін ТҚҚ толған контейнер өлшенді. Бұдан соң контейнердегі қалдықтар қоқыс тасығыш машинаға тиелді және бос контейнер қайта өлшенді. Өлшем нәтижелері

әрбір объект бойынша арнайы жазба бланкісіне түсірілді. Бұл рәсім ҚТҚ жинау алаңындағы барлық контейнерлер бойынша жасалды.

Зерттелген объектілер бойынша ҚТҚ жинақталу ведомості 3.2.2 кестеде көрсетілді. Дәл осы әдіспен өлшеу жабдықтары арқылы 3.1.2 кестедегі тізімде көрсетілген шаруашылық субъектілері – заңды тұлғалардың ТҚҚ жинақталу нормаларын анықтау үшін зерттеулер жүргізілді.

Стационарлық контейнерлері бар заңды тұлғалардың ТҚ түзілуі мен жинақталуын нақты зерттеу барысында стандартты металл контейнерлер пайдаланылды.

Жобаланған шаруашылық субъектілері бойынша ТҚҚ жинақталуының жиынтық ведомостері 3.2.3 кестеде көрсетілді.

Осы зерттеу жүргізілген негіздерге сәйкес, ТҚҚ нормалануына тиісті объектілердің тізімі (ҚТҚ пайда болу нормаларын анықтауға тиісті тізімге сәйкес) 3.2.2 кестеде ұсынылды.

3.2.2 Кесте – ТҚҚ түзілуі мен жинақталуының есептік нормасы

№	Нысанның атауы	Өлшем бірлігі	Жинақталудың есептік нормасы 2023 ға,м3
1	2	3	4
1.	Жайлы үйлер	1 житель	1,02
	Жайлы емес үйлер	1 житель	1,03
2.	Жатақханалар, интернаттар, балалар үйлері, қарттар үйлері және сол сияқтылар	1 орын	-
3.	Қонақ үйлер, санаторийлер, демалыс үйлері	1 орын	0,583
4.	Балабақшалар, бөбекжай және басқа да мектепке дейінгі мекемелер	1 орын	0,443
5.	Мекемелер, ұйымдар, офистер, кеңселер, банктер, байланыс бөлімшелері	1 қызметкер	0,447
6.	Емханалар, медициналық орталықтар	1 келіп кету	0,154
7.	Ауруханалар, өзге де емдеу-сауықтыру мекемелері	1 төсек-орын	0,433
8.	Мектептер және өзге де оқу орындары	1 оқушы	0,121
9.	Мейрамханалар, дәмханалар, басқада көңіл көтеретін ғимараттар және қоғамдық тамақтану мекемелері	1 отыратын орын	0,516
10.	Театрлар, кинотеатрлар, концерт залдары, түнгі клубтар, ойынханалар, ойын автоматтарының залы, интернет-кафелер, компьютерлік клубтар	1 отыратын орын	0,072
11.	Мұражайлар, көрмелер	Жалпы алаңы 1 м2	0,025
12.	Стадиондар, спорт алаңдары	Жоба бойынша 1	0,079
		орын	
13.	Спорт, би және ойын залдары	Жалпы алаңы 1 м2	0,101
14.	Азық-түлік, өнеркәсіптік тауар дүкендері,	сауда алаңы 1	0,167

	супермаркеттер	м2	
15.	Машиналардан сату	сауда орнының 1 м2	0,259
16.	Базарлар, сауда павильондары, дүңгіршектер, сөрелер	Сауда алаңы 1 м2	0,08
17.	Өнеркәсіптік, азық-түлік тауарларының көтерме базалары, қоймалары	Жалпы алаңы 1 м2	-
18.	Тұрмыстық қызмет көрсету үйі: халыққа қызмет көрсету	Жалпы алаңы 1 м2	-
19.	Вокзалдар, автовокзалдар, әуежайлар	Жалпы алаңы 1 м2	0,076
20.	Жағажайлар, жолдардан көше сметалары	Жалпы алаңы 1 м2	-
21.	Дәріханалар	Сауда алаңы 1 м2	0,11
22.	Автотұрақтар, автомобильді жуу орындары, АЖС	1 машина-орын	3,65
23.	Автомобиль шеберханалары	1 жұмысшы	2,553
24.	Гараж кооперативтері, гараждар, паркингтер	1 гаражға	-
25.	Шаштараздар, косметикалық салондар	1 жұмыс орны	0,829
	Кір жуатын орындар, химиялық тазалау		

26.	орындары, тұрмыстық техниканы жөндеу орындары, тігін ательесі	Жалпы алаңы 1 м2	0,079
27.	Зергерлік, аяқ киімді, сағаттарды жөндеу шеберханалары	Жалпы алаңы 1 м2	0,026
28.	Кішігірім жөндеу және қызмет көрсету орындары (кілттер жасау және сол сияқтылар.)	1 жұмыс орны	0,022
29.	Моншалар, сауналар	Жалпы алаңы 1 м2	0,275
30.	Қала аумағында жаппай іс-шаралар ұйымдастыратын заңды, саябақ қалдықтары	1000 қатысушы	0,025
31.	Бау-бақша кооперативтері	1 учаске	-

4 ТАРАУ. ҚАТТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ ЖИНАУ, ТАСЫМАЛДАУ, СҰРЫПТАУ ЖӘНЕ КӨМУ ҮШІН ТҰРҒЫНДАРҒА АРНАЛҒАН ТАРИФТІ АНЫҚТАУ

4.1 Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге арналған тарифті анықтаудың әдістемелік негізі

ҚТҚ жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға, қайта өңдеу және көмуге тарифтерді есептеу калькуляция баптары және экономикалық элементтер бойынша топтастырылған мамандандырылған ұйымдардың іс жүзіндегі шығыстарын көрсететін өзіндік құн арқылы жүргізіледі.

Көрсетілетін қызметтің толық өзіндік құны (С) ҚТҚ жинауға, әкетуге, кәдеге жаратуға, қайта өңдеу және көму жұмыстарын орындауға, сондай-ақ жалпы пайдалану және пайдаланудан тыс шығыстарға жұмсалатын сома ретінде анықталады.

Калькуляциялық бірліктің өзіндік құны жиналған, тасымалданған, сұрыпталған және көмілген ТҚК көлеміне/массасына толық өзіндік құнды бөлу жолымен анықталады.

ҚТҚ жинау және тасымалдаумен айналысатын кәсіпорындар жұмыстарының негізгі көрсеткіштері осы Әдістемеге сәйкес 1 қосымшада көрсетілген.

ҚТҚ жинаудың, тасымалдаудың, сұрыптаудың және көмудің толық өзіндік құнын есептеу кестесі осы Әдістемеге сәйкес 2 қосымшада көрсетілген.

Тарифті есептеудің алдындағы төрт тоқсан ішінде қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге іс жүзінде жұмсалған шығындар болмаған жағдайда, тарифті есептеу кезінде қатты тұрмыстық қалдықтарды ұқсас көлемде жинауды және тасымалдауды жүзеге асыратын нарық субъектілерінің есептеулері (әлеуметтік-экономикалық жағдайлар) бір аймақтағы елді мекендердің есептері негізге алынады.

Қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есептеу төмендегі формуламен есептеледі:

$$\text{ҚҚ жинау және тасымалдау} = \Theta * (1 + \text{П қосу} / 100),$$

мұндағы:

ҚҚ жинау және тасымалдау - арнайы ұйымдардың қаржы қаражатына деген қажеттілігі; Θ - толық өзіндік құны (шығындар);

П қосу – пайданың рұқсат етілген мөлшері

$$\text{ҚҚ сұрыптау} = \Theta * (1 + \text{П қосу} / 100),$$

мұндағы:

ҚҚ сұрыптау - арнайы ұйымдардың қаржы қаражатына деген қажеттілігі; Θ - толық өзіндік құны (шығындар);

П қосу – пайданың рұқсат етілген мөлшері

$$\text{ҚҚ көму} = \Theta * (1 + \text{П қосу} / 100),$$

мұндағы:

ҚҚ көму - арнайы ұйымдардың қаржы қаражатына деген қажеттілігі; Θ - толық өзіндік құны (шығындар);

П қосу – пайданың рұқсат етілген мөлшері.

Пайданың рұқсат етілген деңгейі (Пқосу) тарифті есептеу күніндегі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қайта қаржыландыру ставкасынан жоғары емес деңгейде айқындалады.

ҚТҚ жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму жөніндегі қызметтерді көрсетуге арналған қаражатқа жалпы қажеттілік мына формуламен анықталады:

$$\text{ҚҚ жалпы} = \text{ҚҚ жинау және тасымалдау} + \text{ҚҚ сұрыптау} + \text{ҚҚ көму}$$

Бір немесе бірнеше қызмет болмаған жағдайда – 0 мәні қолданылады.

Қолдану мен есепке алудың жүйелілігі үшін шығындар қалдықтардың көлемімен (м3) есепке алынады. Массаны көлемге айналдыру үшін келесі формула қолданылады:

$$\text{Текше метр саны} = \text{Масса (тонна)} / \text{ҚТҚ тығыздығы}$$

ҚТҚ тығыздық кестесі осы Әдістемеге 3-қосымшада келтірілген ҚТҚ бірлігіне (көлеміне) жылдық тариф келесідей есептеледі Мұнда:

Т - ТҚҚ бірлігіне (1 м³) жылдық тариф, теңге

ТҚ жинау және тасымалдау – жылына қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша қызметтерді көрсетуге қаражатқа қажеттілік, теңге

К Жинау және тасымалдау – жылына жиналған және шығарылатын қатты қалдықтардың көлемі, м³

ҚҚ сұрыптау – жылына қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау бойынша қызмет көрсетуге қаражат қажеттілігі, теңге

К сұрыпт-жылына сұрыптауға жіберілетін қатты тұрмыстық қалдықтардың көлемі, м³

ҚҚ көму – жылына қатты тұрмыстық қалдықтарды орналастыру бойынша қызметтерді көрсету үшін қаржылық ресурстарға қажеттілік, теңге

К көму – жылына көмілген қатты қалдықтардың көлемі, м³

Бір тұрғынға шаққандағы айлық мөлшерлеме келесі формула бойынша анықталады мұнда,

$T \cdot m$ – қатты тұрмыстық қалдықтардың бір тұрғынына арналған айлық тариф, теңге;

Н – бір тұрғынға шаққандағы коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу жылдамдығы, м³;

Бір тұрғынға шаққандағы коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормасы Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 1 қыркүйектегі №347 "Қолдандырылған қалдықтарды пайдалануды ұйымдастырудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына сәйкес есептеледі. Коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының нормаларын есептеу" (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №24212 болып тіркелген) Тарифті есептеу үшін жергілікті атқарушы органдар тұрмыстық қатты қалдықтарды жинауды, тасымалдауды, сұрыптауды және орналастыруды жүзеге асыратын нарық субъектілерінен есепті кезеңге мынадай құжаттарды сұратады:

1)жалақы қоры;

2)тұрмыстық қатты қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және орналастыруға қатысатын әрбір негізгі құрал бойынша есепті кезеңдегі негізгі құралдар бойынша амортизациялық аударымдар тізбесі;

3)атауын, саны мен сомасын міндетті түрде көрсете отырып, қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және кәдеге жарату кезінде пайдаланылатын шикізат пен материалдарды есептен шығару тізбесі;

4)негізгі (шикізатқа, материалдарға, отын-энергетикаға, негізгі жалақыға шығыстар) және үстеме (жалпы өндірістік, жалпы шаруашылық, өндірістік емес) шығыстар бойынша есептер.

4.2 Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есептеу

Есептеу Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14қыркүйектегі №377 бұйрығымен бекітілген Қатты тұрмыстық

қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму бойынша халыққа тарифті есептеу әдістемесіне сәйкес жүргізілді.

Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша кәсіпорындар қызметінің негізгі көрсеткіштері 4.2.1-кестеде көрсетілген

4.2.1-кесте – ҚТҚ жинау және тасымалдау бойынша кәсіпорындар қызметінің негізгі көрсеткіштері

"Тазалық Жетысу" ЖК

№	Көрсеткіштер	Шартты бірлігі	Есепті кезеңдегі нақты деректер (мерзімін көрсету)	Ескерту
1.	Автокөлік құралдары паркі, барлығы, оның ішінде автокөлік құралдарының маркасы бойынша	бірлік	1	
	ГАЗ-53		1	
2.	К ө л і к құралдарының эксплуатациялау мерзімі		32	
	ГАЗ-53	жыл	32	
3.	Ауысым ұзақтығы	сағат	8	
4.	ҚТҚ тасу рейс саны, барлығы, оның ішінде көлік құралдары маркалары бойынша	бірлік	416	
	ГАЗ-53		416	
5.	Арнайы машинаға 1 рейсте тиелетін ТҚҚ саны, барлығы, оның ішінде машиналар маркасы бойынша		8,85	
	ГАЗ-53	м3	8,85	
	ТҚҚ шығарылуы, барлығы, оның			

6.	ішінде машиналар маркасы бойынша		1840,8	
	ГАЗ-53	м3	1840,8	
7.	Машиналардың жүруі, барлығы, оның ішінде машиналар маркасы бойынша		20800	
	ГАЗ-53	км	20800	

"Тазалық Коксу" ЖШС

№	Көрсеткіштер	Шартты бірлігі	Есепті кезеңдегі нақты деректер (мерзімін көрсету)	Ескерту
1.	Автокөлік құралдары паркі, барлығы, оның ішінде автокөлік құралдарының маркасы бойынша		1	
	ГАЗ-53	бірлік	1	
2.	К ө л і к құралдарының эксплуатациялау мерзімі		14	
	ГАЗ-53	жыл	14	
3.	Ауысым ұзақтығы	сағат	8	
4.	ҚТҚ тасу рейс саны, барлығы, оның ішінде көлік құралдары маркалары бойынша		443	
	ГАЗ-53	бірлік	443	
5.	Арнайы машинаға 1 рейсте тиелетін ТҚҚ саны, барлығы, оның ішінде машиналар маркасы бойынша		10,92	
	ГАЗ-53	м3	10,92	
6.	ТҚҚ шығарылуы, барлығы, оның ішінде машиналар маркасы бойынша		4837,56	
	ГАЗ-53	м3	4837,56	
	Машиналардың жүруі, барлығы,			

7.	оның ішінде машиналар маркасы бойынша		16237,5	
	ГАЗ-53	км	16237,5	

4.2.2 Кесте. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, шығарудың толық өзіндік құны "Тазалық Жетісу"ЖК

№	Көрсеткіштер	Есепті кезең	Шығындар мен өзіндік құны тенге/жыл	Ескерту
1	2	3	4	5
Кесте 1. ҚТҚ жинау мен тасымалдауға кеткен шығындардың толық өзіндік құны				
1.	ТҚҚ жинау мен шығаруға кеткен шығындар, оның ішінде:		4 018 200,00	
	Ж а л а қ ы шығындары	2022	1 888 000,00	
	Еңбекке ақы төлеу қорының шығындары	2022	334 200,00	
	Амортизация	2022	0	
	Жанар-жағар май шығындары	2022	864 000,00	
	Материалдар мен шикізаттар	2022	96 000,00	
	ҚТҚ жинау мен тасымалдайтын а р н а й ы машиналарға техникалық қызмет көрсету мен жөндеу шығындары	2022	500 000,00	
Ғимараттарды жөндеу шығындары	2022	336 000,00		
2.	ҚТҚ жинау мен тасымалдауға кеткен шығындардың толық өзіндік құны	2022	2 182,86	

"Тазалық Коксу" ЖШС

№	Көрсеткіштер	Есепті кезең	Шығындар мен өзіндік құны тенге/жыл	Ескерту
1	2	3	4	5
Кесте 1. ҚТҚ жинау мен тасымалдауға кеткен шығындардың толық өзіндік құны				
	ТҚҚ жинау мен шығаруға кеткен			

	шығындар, оның ішінде:		9 559 476,00	
1.	Ж а л а қ ы шығындары	2022	2 160 000,00	
	Еңбекке ақы төлеу қорының шығындары	2022	320 976,00	
	Амортизация	2022	0	
	Жанар-жағар май шығындары	2022	3 322 500,00	
	Материалдар мен шикізаттар	2022	756 000,00	
	ҚТҚ жинау мен тасымалдайтын арнайы машиналарға техникалық қызмет көрсету мен жөндеу шығындары	2022	3 000 000,00	
	Ғимараттарды жөндеу шығындары	2022	0	
2.	ҚТҚ жинау мен тасымалдауға кеткен шығындардың толық өзіндік құны	2022	1 976,09	

* Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және тасымалдаумен айналысатын мекеме мәліметі бойынша.

Қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есептеу төмендегі формуламен есептеледі:
 ҚҚ жинау және тасымалдау = $\Theta * (1 + \Pi \text{ қосу} / 100)$,

мұндағы:

ҚҚ жинау және тасымалдау - арнайы ұйымдардың қаржы қаражатына деген қажеттілігі; Θ - толық өзіндік құны (шығындар) тенге;

Π қосу – пайданың рұқсат етілген мөлшері (Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қайта қаржыландырудың базалық мөлшерлемесі +/- 1,00 п.п. – 16.5 %) пайыздық мөлшерлеме дәлізімен жылдық 15,5 % деңгейінде.

ҚҚ жинау және тасымалдау = $13\,577\,676,00 \times (1 + 15,5/100) = 15\,682\,215,78$ тенге

ҚҚ жинау және тасымалдау = $15\,682\,215,78 / 6\,678,36 = 2\,348,21$ тенге за м3

4.3. Қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есептеу

Есептеу Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14қыркүйектегі №377 бұйрығымен бекітілген Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму бойынша халыққа тарифті есептеу әдістемесіне сәйкес жүргізілді.

4.3.1.Кесте. Қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптаудың толық өзіндік құны

№	Көрсеткіштер	Есепті кезең	Шығындар мен өзіндік құны тенге/жыл	Ескерту
1	2	3	4	5
Кесте 2. ҚТҚ сұрыптауға кеткен шығындардың толық өзіндік құны				
1.	ТҚҚ жинау мен шығаруға кеткен шығындар, оның ішінде:		15 326 160,00	
	Ж а л а қ ы шығындары	2021	4 320 000,00	
	Еңбекке ақы төлеу қорының шығындары	2021	596 160,00	
	Амортизация	2021	0,00	
	Жылу және электр энергиясы шығындары	2021	960 000,00	
	Материалдар мен шикізаттар	2021	700 000,00	
	ҚТҚ сұрыптайтын а р н а й ы машиналарға техникалық қызмет көрсету мен жөндеу шығындары	2021	1 050 000,00	
	Ғимараттарды жөндеу шығындары	2021	700 000,00	
	Сұрыптау линияларын сатып алу шығындары	2021	7 000 000,00	
	Ұсақтау және пресстеу аппараттарын сатып алу шығындары	2021	0,00	
2.	ҚТҚ сұрыптауға кеткен шығындардың толық өзіндік құны	2021	1 021,74	

* Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және тасымалдаумен айналысатын мекеме мәліметі бойынша

Қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есептеу төмендегі формуламен есептеледі:
 ҚҚ сұрыптау = $\Theta * (1 + \Pi \text{ қосу} / 100)$, мұндағы:

ҚҚ сұрыптау - арнайы ұйымдардың қаржы қаражатына деген қажеттілігі; Ө - толық өзіндік құны (шығындар);

П қосу – пайданың рұқсат етілген мөлшері (Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қайта қаржыландырудың базалық мөлшерлемесі +/- 1,00 п.п. – 16.5%) пайыздық мөлшерлеме дәлізімен жылдық 15,5 % деңгейінде.

ҚҚ сұрыптау = 15 326 160,00 X (1+15,5/100) = 17 701 714,80 тенге.

ҚҚ сұрыптау = 17 701 714,80/15 000,0= 1 180,11 тенге за тонну м3

ҚҚ сұрыптау = 1 180,11 x 0,2 = 236,02 тенге за м3, где

- 0,2 – аралас коммуналдық қалдықтардың тығыздығы, т/м3.

4.4.Қатты тұрмыстық қалдықтарды көму үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есепте

Есептеу Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14қыркүйектегі №377 бұйрығымен бекітілген Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму бойынша халыққа тарифті есептеу әдістемесіне сәйкес жүргізілді.

Кесте 4.4.1 Қатты тұрмыстық қалдықтарды көмудің толық өзіндік құны "Тазалық Коксу" ЖШС

№	Көрсеткіштер	Есепті кезең	Шығындар мен өзіндік құны тенге/жыл	Ескерту
1	2	3	4	5
Кесте 3. Қатты тұрмыстық қалдықтарды көмудің толық өзіндік құны				
1.	ТҚК көмуге кеткен шығындар, оның ішінде:		17 710 108,00	
	Ж а л а қ ы шығындары	2022	3 960 000,00	
	Еңбекке ақы төлеу қорының шығындары	2022	621 288,00	
	Амортизация	2022	656 700,00	
	Жылу және электр энергиясы шығындары	2022	200 000,00	
	Материалдар мен шикізаттар	2022	150 050,00	
	ҚТҚ көмуге арналған арнайы машиналарға техникалық қызмет көрсету мен жөндеу шығындары	2022	12 037 570,00	
Ғимараттарды жөндеу шығындары	2022	0,00		

	Қоршаған ортаға эмиссия шығындары	2022	84 500,00	
	Полигонды жою қорына аударымдар *	2022	0,00	
2.	ҚТҚ көмуге кеткен шығындардың толық өзіндік құны	2022	1 265,01	

* Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және тасымалдаумен айналысатын мекеме мәліметі бойынша

ҚҚ көму = $\Theta * (1 + \Pi \text{ қосу} / 100)$, мұндағы:

ҚҚ көму - арнайы ұйымдардың қаржы қаражатына деген қажеттілігі; Θ - толық өзіндік құны (шығындар);

Π қосу – пайданың рұқсат етілген мөлшері. Пайданың рұқсат етілген мөлшері (Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қайта қаржыландырудың базалық мөлшерлемесі +/- 1,00 п.п. – 16,5%) пайыздық мөлшерлеме дәлізімен жылдық 15,5% деңгейінде.

ҚҚ көму = $17\,710\,108,00 \times (1 + 15,5/100) = 20\,455\,174,74$ тенге.

ҚҚ көму = $20\,455\,174,74 / 15\,000 = 1\,363,68$ тенге за тонну ҚҚ көму = $1\,363,68 * 0,2 = 272,74$ тенге за м3, где

- 0,2 – аралас коммуналдық қалдықтардың тығыздығы, т/м3.

4.5. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, сұрыптау, тасымалдау және көму үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілікті есептеу

Есептеу Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14 қыркүйектегі №377 бұйрығымен бекітілген Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму бойынша халыққа тарифті есептеу әдістемесіне сәйкес жүргізілді.

ҚТҚ жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму жөніндегі қызметтерді көрсетуге арналған қаражатқа жалпы қажеттілік мына формуламен анықталады:

ҚҚ жалпы = ҚҚ жинау және тасымалдау + ҚҚ сұрыптау + ҚҚ көму

ҚҚ жалпы = $2\,348,21 + 236,02 + 272,74 = 2\,856,97$ тенге

Қазіргі уақытта қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау жүргізілмейді, сондықтан қаржылық ресурстарға қажеттілік:

ҚҚ жалпы = $2\,348,21 + 0 + 272,74 = 2\,620,95$ тенге/м3.

4.6 . Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму үшін тұрғындарға арналған тарифтерді есептеу

ҚТҚ бірлігіне (көлеміне) жылдық тариф былайша есептеледі:

мұндағы:

T – ТҚҚ бір бірлігіне (1 м3) жылдық тариф, теңге;

ҚҚ жинау және тасымал. – жылына ҚТҚ жинау және тасымалдау бойынша қызметтер көрсету үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілік, теңге;

К жинау және тасымал. – жылына жиналған және әкеткен ҚТҚ көлемі, м3;

ҚҚ сұрып.– ҚТҚ сұрыптау бойынша қызметтер көрсету үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілік, теңге;

К сұрып. – жылына сұрыптауға жіберілетін ҚТҚ көлемі, м3;

ҚҚ көму – жылына ҚТҚ көму бойынша қызметтерді көрсету үшін қаржылай қаражатқа деген қажеттілік, теңге;

К көму – жылына көмілген ҚТҚ көлемі, м3.

$T_{ж} = 15\ 682\ 215,78 / 6\ 678,36 + (17\ 701\ 714,80 / 15\ 000,0 \times 0,2) + (20\ 455\ 174,74 / 15\ 000 \times 0,2) =$

2856,97 тенге м3, где

- 0,2 – аралас коммуналдық қалдықтардың тығыздығы, т/м3.

Осы кезеңде сұрыптау жүргізілмейтіндіктен, қатты тұрмыстық қалдықтар бірлігіне жылдық тариф:

$T_{ж} = 2\ 348,21 + 0 + 272,74 = 2\ 620,95$ тенге м3

Бір тұрғынға шаққандағы айлық тариф мынадай формуламен айқындалады:

мұндағы:

Та – бір тұрғынға шаққандағы ТҚҚ айлық тарифі, теңге;

Н – бір тұрғынға шаққандағы коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормасы, м3.

Бір тұрғынға шаққандағы айлық тариф:

Жайлы үйлер ТМ = $(2\ 620,95 \times 1,02) / 12 = 222,78$ тенге

Жайлы емес үйлер ТМ = $(2\ 620,95 \times 1,03) / 12 = 224,96$ тенге

Қатты тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау операциясын енгізу кезінде бір тұрғынға шаққандағы айлық тариф:

Жайлы үйлер ТМ = $(2\ 856,97 \times 1,02) / 12 = 242,84$ тенге

Жайлы емес үйлер ТМ = $(2\ 856,97 \times 1,03) / 12 = 245,22$ тенге

Тұрмыстық қатты қалдықтардың бір тұрғыны үшін айлық тарифті есептеу тұрмыстық қатты қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және орналастыруға қатысатын нарық субъектілерінің шығындары негізінде жүзеге асырылды. №

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы №577 Қазақстан Республикасының "жасыл экономикаға" көшуі бойынша Тұжырымдамасы" туралы Жарлығы;

2. 2021 жылғы 2 қаңтардағы №400- VI "Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексі";

3."Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 1 қыркүйектегі № 347 бұйрығы;

4.Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14 қыркүйектегі №377 бұйрығымен бекітілген Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму бойынша халыққа тарифті есептеу әдістемесі;

5."Қатты тұрмыстық қалдықтарды басқару жүйесін жаңғыртудың 2014–2050 жылдарға арналған бағдарламасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 9 маусымдағы № 634 қаулысы